

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre... 16 kor.

Negyedévre... 4 «

Helyben háshoz hozva:

Egész évre... 20 kor.

Negyedévre... 5 «

Vidékre postán szállítva:

Egész évre... 24 kor.

Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
ünnepek utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.A szerkesztőség kóriratok visszaadását
vagy megőrzését nem vállalja.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Apathia az ellenzéken.

(—a.) A juniusi választások tönkretették ugyan a volt koalíciós pártok többségét, de nem akadályozhatták meg azt, hogy az ellenzék tisztességes számban ne kerüljön vissza a parlamentbe. A függetlenségi párt — ide számítva a Kossuth- és Justh-pártot, valamint a pártonkívüli függetlenségi pártot és a független kisgazdákat — 116 képviselőből áll. Ennél többben akkor sem voltak, mikor Apponyiek beléptek a függetlenségi pártba. Azelőtt évtizedeken át százan sem voltak, mégis nagy és hatalmas ellenzék képeztek.

A 67-es alapon álló ellenzék — a néppárt és az Andrassy-csoport — is van együttesen annyi, mint régebben a mérsékelt ellenzék volt, számszerint 36-an. Tehát a függetlenségekkel együtt másfél száz főre menő ellenzék áll szemközt a 250 főnyi kormánypárttal.

Mégis azt tapasztaljuk, hogy az ellenzék csak úgy teng-leng. A vezérek fel-fel szólalnak, de akkor is csak defenzívára, védekezésre szorítkoznak. A sereg azonban hátuk mögött nem jelentkezik, még akkor sem, mikor nagy elvi kérdésekről van szó.

Apathia, közöny vett erőt az egész ellenzéken. A néppárt most is legfürgőbb, de persze 15 ember nem sokat csinálhat.

Eddig még érthető volt a közöny. A hatalomból olyan hirtelen és váratlanul

kiesni nem kis dolog. Ezt csak emelkedett szellemű államférfiak, politikusok viselhetik el — férfiasan. Ez bizony nagy megpróbáltatáson vezeti keresztül a lelkeket. A nagy többség, a közkatonák erre alig képesek. Ezt belátja mindenki.

De most már félénél több telt el a juniusi bukás óta. És eddig még nem is volt valami nagy szükség az ellenzék erősebb fellépésére.

Eddig csak ugyszólván parlamenti formalitásokról volt szó. Költségvetés, indemnitás, külföldi szerződések s más ebbeliekéről, amelyeket meg akadályozni, politikai hiba lett volna, azok ellen obstrukciót rendezni, felesleges erőpazarlás.

Most már azonban elvi dologról van szó. Az a javaslat van immár szőnyegen, amelyért Justhék a nagy felfordulást csinálták.

Ma Polónyi indítványára az önálló bankra kellett szavazni és alig tudtak 20 embert fogni, hogy névszerinti szavazást kérhessenek. És a szavazásnál összegyűltek a másfél száznyi ellenzékéből — nagyvenen.

Vajjon mit jelent ez a példátlan apathia, amely különös, ominózus bevezetése a bankjavaslat tárgyalásának.

Vajjon beismerés, mea culpa akar-ez lenni?!

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 10.

Berzeviczy Albert fél 11 órakor megnyitja az ülést. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az

Elnök több kérvényt bemutat, melyeket a kérvény-bizottsághoz utaltat ki.

Rátértek **Polónyi** Géza által a bankakta 107. §-ának végrehajtása és a külön magyar jegybank létesítése tárgyában — előterjesztett indítvány határozathozatalára.

Elnök elrendeli a névszerinti szavazást. A szavazás eredménye: Igennel szavazott 40, nemmel 124-en.

Elnök jelenti, hogy a Ház Polónyi Géza indítványát nem fogadta el.

Következett a

szerb szerződés

részletes tárgyalása.

Polónyi Géza: Polémizál az előadóval, aki a tegnapi ülésen azt mondta, hogy ez a javaslat nem különbözik a koalíciós kormány által benyújtott javaslattól. A kereskedelmi miniszter kijelentéseivel szemben azt mondja, hogy igenis áldozatot hoztunk, külön ajándékot adunk a szerbeknek, amely áldozathoz Ausztria nem járul. A második szakasz elfogadását nagy szerencsétlenségnek tartja és annak szövegezését nem fogadja el.

Hieronymi Károly keresk. felm. miniszter válaszol Polónyi Gézának. Elvassa a szakaszt és — ugymond — csak rossz értelmezés okozza a téves felfogást. Kéri a szakasz változatlan elfogadását.

Polónyi Géza még egyszer ellenkezőjét bizonyítja.

Rosenberg Gyula előadó Polónyi Géza-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Gioconda.

A modern olasz operairodalom megindító Mascagni Leoncavallo és Puccini nem minden átmenet nélkül szakítottak a Verdi-féle iránnyal. Volt egy közvetítő, aki bár Verdinek volt a tanítványa, de már a modern törekvések embere volt, ismerte és megértette a német drámai zenét, de azért igaz-igazig olasz maradt. Ez a közvetítő egy szerény templomi karmester, Ponchielli volt Cremonában.

Gioconda című operája a múlt század hetvenes éveinek végén jelent meg. Nálunk 1883-ban adták a régi Nemzeti Színházban, mikor még külön operaház nem volt. Turolla Emma, Bartalucci Viktória és Perotti léptek föl benne s óriási sikert arattak. A darab mégis lekerült a műsorról, talán azért, mert a második felvonás változatlan színrehozatala scenikai lehetetlenség. Előírás szerint ennek egy hajó fedélzetén kellene lejátszódnia, mi alatt a tengeren a csónakok jönnek-mennek. A kar egy része a hajó belsejében van, egy része a fedélzeten, egy része pedig az árbócon s ez mind egyszerre látszik, végül pedig a hajó kigyul és elsüllyed. Persze a rendezői leleményesség az egész társaságot kitelepíti a partra. Német és Olaszországban szétlétben játsszák, de szintén egyszerűsített rendezéssel. Ponchielli már vezérmotívumokat használ, de

csupán színezésül és jellemzésül, nem pedig megszemélyesítésül, mint Wagner. Wagner ugyanis olyan vaskövetkezetességgel használja a vezérmotívumokat, hogy azok nemcsak a személyeket és dolgokat, hanem gondolatokat és érzéseket is kifejeznek, ha valaki idegen nyelven énekel Wagner szerepét, a motívumok ismerője a zenekíséretből meg tudja tudni, hogy mit mond az énekes. Ponchielli ilyen tulságba nem megy, sőt meglehetősen tartózkodva követi a német mestert s általában inkább huz Verdi újabb operáihoz, főleg az Aidához, mint Wagnerhez. Dallamgazdagsága kimeríthetetlen, pedig sokat merítettek belőle az összes újabb olasz szerzők, különösen az elől megnevezett három világhírű mester.

A darab meséje érdektessítő, de annyira bonyolult, hogy elmondása nagyon sok helyet venne igénybe. Gioconda heves, lángoló és önfeláldozó szerelme Enzo iránt, Laura és Enzo kölcsönös szerelme, Laura férjének Alvisének és a Giocondáért lángoló Barnaba féltékenysége és bosszúja, Gioconda vak anyjának életmentő rózsafüzérje és még sok momentum játszik közre a dráma felépítésénél.

A nyitány komoly, nyugodt hangja majd emelkedő szenvedélyessége röviden vázolja előttünk a darab drámai menetét. A függöny legördülése után élénk menő, lendületes kardal csendül fel, a regattára menő nép kara. Ezt követi Barnaba (Asszonyi) recitativója és a vak nő (Tóthné) remek románca, mely gyönyörű terzettbe megy át Gioconda (Károlyi)

megjelenése után Enzo (Mihályi) mint regattagyőztes érkezik a kar kíséretében, kockát játszanak, Barnaba biztatására a vak nőt máglyára akarják hurcolni, mindezt gyönyörű drámai zene kíséri. Laura (Zsigmond) kérésére Alvisé (Kassay) megmenti a vak nőt, aki nagyon szép háláénekekkel egy rózsafüzért nyújt át megmentőjének. Igen szép most Enzo és Barnaba duettje, azután egy olasz táncbetét (furlana) következik, végül gyönyörű imával (Angele Dei) fejezi be a kar a felvonást.

A második felvonásban kiemelendő a matrózok dala, Barnaba színtalalk mögötti halászdala és Enzo szép románca. Ezután két olyan szép duett következik, amilyen kevés van az operairodalomban. Egyik Laura és Enzo szerelmi jelenete, másik Gioconda és Laura ketőse, melyben versenyeznek Enzo szerelméért. Laura az odaadó, gyöngéd, Gioconda a lángoló szerelmet képviseli s itt a zenei festést még tökéletesebbé tette a két művész, Károlyi Leona és Zsigmond egyénisége s a szerep jellegének megfelelő hangja. Rövid, hatásos együttes után legördül a függöny.

A harmadik felvonásban szép Alvisé és Laura Verdi izü duettje, utána egy lendületes, hullámzó gondoladal, melyet a kar kívül énekel, majd Gioconda igéző imája. Nyílt színen történő változás után hallhatjuk a mű leghatalmasabb, drámai erejű együttesét.

A negyedik felvonásban Gioconda modern és mégis dallamos recitativója a tépelődés és kétségbeesés páratlan motívumaival na-

nak megmagyarázza a szakasz értelmezését és kéri annak elfogadását.

A Ház a második szakaszt változatlanul elfogadta.

Következett a 3-dik szakasz.

Elnök: Polónyi Géza (Nagy derűtség a jobb oldalon.)

Polónyi Géza beszédje elején kitér a 8. szakaszra.

Elnök figyelmezteti a képviselőt, hogy maradjon a 3-ik szakasznál.

Polónyi foglalkozik a baromfiteenyéssel és tiltakozik a baromli korlátlan behozatala ellen.

Módosítást nyújt be.

A 17. szakasznál **Polónyi** ismét azt hangoztatta, hogy ott Magyarország önállósága szintén nincs kellőleg feltüntetve.

Rosenberg előadó felszólalása után a javaslatot részleteiben is elfogadták.

Ezután a bizottsági tagokat választották meg. Tekintettel az idő előre haladására az eredményt a következő ülésen fogják kihirdetni.

Héderváry beterjesztette az 1910. évben keletkezett tulkiadásokról szóló jelentést, valamint a bankra vonatkozó jelentését.

A bankra vonatkozó részét felolvastatta a Ház. E szerint a bank február 11-ig tovább működik alapszabályai szerint és a kormány más banknak jegy kibocsátásra felhatalmazást ki nem adhat.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Andrássy a Házban. Mialatt a Házban Polónyi Géza indítványa felett szavaztak és a névsort olvasgatták, tizenegy óra tájban megjelent a folyosón gróf Andrássy Gyula. Hamarosan összetalálkozott gróf Apponyi Alberttel és a folyosó egyik sarokfülkéjébe vonultak vissza.

Egy teljes órán át tanácskoztak. Közben arra ment Justh Gyula, — aki reggel érkezett meg Makóról — pár szót beszélgettek együtt mind a hárman, azután Justh Gyula elvált tőlük.

Gróf Apponyi Albert és gróf Andrássy Gyula tanácskozása több mint egy óra hosszat tartott.

gyon szép és megható a Laura, Gioconda és Enzo bucsuterzettje. Barnaba erőszakos jelenete és Gioconda öngyilkossága fejezi be a kiváló zenei alkotást.

Remek szép a mű hangszerelése ezt azonban sajnos, csak hiányosan élvezhetjük, mert kétszer akkora zenekar kellene hozzá, mint a miénk.

Az opera nehéz feladatot ró a szereplőkre. Az egyes szerepek zeneileg igen nehezek és a karoknak is nagy és nehéz munka jutott osztályrészül. Természetes tehát, hogy elsősorban a darab betanított és rendezőjét, **Várdi Aladár** karmestert és **Mihályi Ernőt** kell megdicsérnünk. Ilyen nagy szabású opera előadása mindig dicsőre méltó s csak az képes a karmester fáradságát méltányolni, akinek fogalma van arról az óriási munkáról, amelylyel az ilyen mű betanítása jár. Szakavatottan, nagy biztonsággal dirigált a karmester, kinek igen nagy érdeme van az opera színrehozatala körül.

A művészek fáradságát nem annyira a közönség lelkesedése, mint az előadás belső sikere honorálta. Mindenik szereplő kített magáért. A címszerepben **Károlyi Leona** urnő fenomenális sikert aratott. Kifejező, drámai éneke, pompás, megragadó játéka azokat is elragadta, akik hozzá vannak szokva a művésznő abszolút értékű alakításaihoz. Az igazgatónak mindent el kell követnie, hogy lebeszélje a művésznőt a visszavonulástól, mert sehol sem fogja párját találni. Hasonlóan

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

A csütörtöki városi közgyűlés, az alább közölt tárgysorozatából itélve, látogatott és élénk lesz, mert nagyfontosságú, életbevágó ügyek kerülnek tárgyalásra.

Mindjárt a gyűlés elején a szakbizottságokat alakítják meg, ami sok időt vesz igénybe, még ha nem is kerül minden bizottság választás alá.

Egész csapat szabályrendelet kerül tárgyalásra, köztük az új építkezési szabályrendelet, amelynél bizonyára lesznek felszólalások. Fontos az új lakbérabszabályzat is, amely szintén sok újítást tartalmaz.

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.
2. Az igazoló választmány az 1911. évre érvényesen megállapított törvényhatósági tagok névjegyzékét beterjeszti.
3. A központi választmány tagságáról lemondott dr. Mihály Lajos helyének választás utjái betöltése.
4. A szakbizottságok megalakítása és kiegészítése.
5. A közigazgatási bizottság megkeresése a bizottságban üresedésben levő egy tag választása iránt.
6. A polgármester az 1911. évre érvényes országgyűlési képviselő-választók névjegyzékét beterjeszti.
7. A magyar királyi belügyminiszter leirata a tanítók háza tárgyában hozott közgyűlési határozatra.
8. A tanács a hirdetési jogról alkotott szabályrendeletet tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.
9. A tanács az öszeres-üzlet gyakorlásáról szóló szabályrendeletet beterjeszti.
10. A tanács a Bottó alapítványi főiskola szervezeti szabályrendeletét beterjeszti.
11. A tanács a lakásbérleti szabályrendelet tervezetét beterjeszti.
12. A tanács a m. kir. belügyminiszter leirata értelmében átdolgozott építési szabályrendeletet jóváhagyás végett beterjeszti.
13. A tanács a fizetési előlegről alkotott s a m. kir. belügyminiszter leiratának megfelelően átdolgozott szabályrendelet tervezetét beterjeszti.
14. A tanács előterjesztése a szűnügyi szabályzat módosítása tárgyában.
15. A tanács a bejelentési hivatal szervezésére nézve szabályrendeletét beterjeszti.
16. A tanács előterjesztése a szennyvíztisztító telepen szükséges szilip örház építése engedélyezése

iránt. 17. A tanács előterjesztése a tűzoltó parancsnok, vámszemélyzet új vízmű-telep személyzete drágasági pótlék engedélyezése iránti kérvénye tárgyában. 18. A tanács előterjesztése a II. osztályú fogalmazók, I. s. oszt. rendőr-biztosok, Jablonszky Emil és Markovits Sámuel drágasági pótlék engedélyezése iránti kérvénye tárgyában. 19. A tanács előterjesztése a felállítani tervezett gipszgyár segélyezése és általa kért terület átengedése tárgyában. 20. A tanács a Magyar földrajzi társaság segély iránti kérvényét beterjeszti. 21. A tanács előterjesztése Mátray György nyugalmazott számtiszt kegydíj iránti kérelme tárgyában. 22. A tanács előterjesztése a Szarvas sor szabályozása folytán a Dréher Antal sörfőző r. t. tulajdonát képező telekhez csatolandó közterület átengedése iránt. 23—29. A tanács előterjesztése Biró Károly, Weiser Jánosné, id. András Gusztáv, Szatrán Vencel, Perjesy György és neje, Erdős Emilné és Vadász Andorné, dr. Nemes Aron és neje köztérvelési ügyében. 30. A tanács előterjesztése a Nagyváradai ügyvédi kamara telkéhez a város tulajdonát képező Széchenyi-téri magtár területéből kért terület átengedése tárgyában. 31. A tanács előterjesztése Láng Sámuel által bérelt faterlep bérletének Fodor Lajosra leendő átruházása tárgyában. 32. A tanács dr. Weimann Jenő felebbezését a Kapucinus-utca világítása tárgyában hozott tanácsi határozat ellen beterjeszti. 33. A tanács a nagyváradai lat. szert. káptalan a várm. általa nyra kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti. 34. A tanács Erdős Albert és nejevel a Rulikovszky-ut melletti telekre kötött szerződést beterjeszti. 35. A tanács az őssi-váradvelencei helyi érdekű vasúttal az új közbúgóhid és sertéshiz'alo telephez készített iparvágány terület használatára kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti. 36. A tanács Bócz Géza nagyvárad lakossal a Bottó-féle alapítvány házában bérelt lakásra kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti. 37. A tanács Szebeni János nagyvárad lakossal kötött szerződésére kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti. 38. A tanács Ö. Császári és Apostoli királyi Felsége. I. Ferenc József és Erzsébet királyné nevére a városi árvaházban tett ágyalapítványra vonatkozó alapító oklevelet jóváhagyás végett beterjeszti. 39. A tanács előterjesztése Virányi Győző nyug. tanító által nyugdíjának kiegészítése tárgyában beadott kérvényére. 40. Fizetési előleg iránti kérelem. 41. T. főorvos dr. Bock Ármán egyetemes orvostudori oklevélét meghirdetés végett beterjeszti. 42—43. Szabadság iránti kérelmek. 44. Tiszti főorvos dr. Hoványi Sándor egyetemes orvostudori oklevélét meghirdetés végett beterjeszti.

vagyunk *Mihályival*. Valahányszor gyönyörű énekét halljuk, kiváló intelligenciára valló kidolgozott alakításait látjuk, mikor az operaelőadásokon az ő mesteri rendező keze nyomát tapasztaljuk, mély sajnálattal gondolunk az elkövetkező válásra, a pótolhatatlan veszteségre. Tegnap is énekben, játékban egyaránt tökéletes volt, mint rendező, a legnagyobb szcenikai nehézségeket is fényesen oldotta meg. Nagyon meg kell dicsérnünk *Zsigmond* Annát, aki pompás megjelenésével, szépségével, hangjának bájjával s gondos énekével jelentősen hozzájárult az est sikeréhez. Mikor egy operettprimadonna ilyen nehéz operai szerepet ilyen sikerrel énekel, akkor nem szabad fukarkodnunk az őszinte elismeréssel. *Asszonyi* néhez szerepét jól betanulta s jól énekelte, de sem előadásából, sem játékából nem vettük ki a szerepe karakterét. A játéka majdnem szintelen volt s minden volt, csak nem intrikus. *Kassay* pompásan játszott, de nem az ő hibája, hogy énekben nem érte el Ney Dávidot, aki ezt a szerepet utóljára Pesten énekelte. Nagy sikere volt Tóth Eleknének, aki a vak asszony szerepét játszotta megkapó közvetlenséggel, éneke pedig igazán nagyon szép volt.

Az énekar nagyon szépen megállta a helyét, a zenekar nemkülönben. A ballett igen gyenge volt.

Reméljük, hogy a következő előadást zsu-

folt ház nézi végig. Higye el a nagyérdemű közönség, ez a darab értékesebb, mint tíz Cigány szerelem.

Dr. K. J.

Dr. K. J.

Miről a törvényhatósági bizottság t. tagjait azzal értesitem, hogy a közgyűlés tárgyai a közgyűlés napját megelőzőleg a főjegyzői hivatalban közszemlére kitéve lesznek és bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1911. január hó 7.

Bordé Ferenc,
főjegyző.

Zsarolás Batthyány Tivadar nevében. A zágrábi lapok mai száma feltűnést keltő hírt közöl. Néhány nappal ezelőtt megjelent egy budapesti újságíró Zágrábban és ott mint gróf Batthyány Tivadar bizalmi embere tárgyalta dr. Krapac djakovári püspökkel, Radicevics djakovári apáttal. A bizalmas összejövetelen az illető újságíró Batthyány nevében 10,000 koronát vett fel azért az interpellációért, melyet Batthyány a képviselőházban Bauer érsek kinevezése ügyében bejelentett. Zágrábi körökben azt mondják, hogy az illető visszaélést követett el Batthyány nevével.

Előfizetési felhívás.

Tizenhetedik évfolyamát kezdi meg a **Tiszántul**.

Tizenhat évvel mögöttünk, a múltból merített erővel, a jövőbe vetett reménnyel folytatjuk az eddig nem sikertelenül vívott harcot.

Tizenhat év előtt meglehősen közömbös keresztény közönség előtt bontottunk zászlót. Abban az időben a liberalizmus jelszava tartotta lenyűgözve a keresztény közvéleményt s bizony majdnem a pusztába kiáltott az, aki a keresztény Magyarország megmentésére akarta sorakoztatni a közönséget.

Ma már látjuk a veszélyt; nem a szomszéd ég már, hanem a magunk bázán szaladnak végig a lángnyelvek. Látja a közönség a tűzveszélyt — de csak egy kis része siet oltani.

A veszéllyel szemben egy segítség van: a keresztény összetartás. S ennek az összetartásnak nincs hathatósabb eszköze a katolikus sajtónál.

Tizenhetedik évünkbe lépve, megelégedéssel konstatalhatjuk, hogy az alvók felserkentésében, a közömbös lelkek fölrázásában nekünk is meg volt a magunk része. Most a közönségen a sor, hogy az ellenséggel szemben sorakozzék.

A keresztény Magyarország érdekében bontottuk ki zászlónkat, ennek érdekében kérjük olvasóinkat, tényleg assanak bennünket tovább is küzdelmünkben és szerezzenek minél több hivatást lapunknak, melynek nincs más ideálja, mint a keresztény magyarság.

Valaha azt mondták: imádkozzatok és dolgozzatok! *Kaas* Ivor utolsó vezércikkében ezt kiáltotta Magyarország keresztény közönségének: imádkozzatok, dolgozzatok és sorakozzatok!

A **Tiszántul** előfizetési ára a következő:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 ».

Helyben házhoz hordva:

Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ».

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 24 kor.
Negyed évre 6 ».

A „TISZÁNTUL”

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre. Tisztelettel

HÄBER és TÁRSA férfiszabó.

o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

UJDONSÁGOK.

* **Természettudományi vetítő est.** Igen érdekes vetítő estéje volt tegnap a Katolikus Körnek, melynek előadásait állandóan nagy és előkelő közönség látogatja. Tegnap egy fiatal premontrei tanár *Lacsny Ince* a természettudományok tanára tartott előadást a vízceppvilágáról, a legkisebb élőlényekről, amelyek csak mikroszkopikus vizsgálatok útján vehetők észre. Ezen apró lények sok ezerszeresen nagyított alakban jelentek meg a vetítő vászonon s *Lacsny* tanár világos, népszerű mégis alapos tudományos magyarázatot fűzött azokhoz. A protoplazmák (egysejtű) és az úgy nevezett őslények magyarázatánál kiterjeszkedett arra a tudományos szemfényvesztésre, melyet egyes tudósok hírben álló férfiak a származásbani elméletekkel üznek. Befejezésül utalt a Teremtő végtelen bölcsességére s utalt arra, hogy az igazi hit és az igazi tudomány egymással ellentétben nincsenek, hanem mint két párhuzamos csak a végtelenben találkoznak egymással, úgy e kettő is a végtelenhez, a személyes Istenhez vezet. — Legközelebbi előadás jövő kedden, amikor *Dalmácia* kerül a vetítő vászonra.

* **Ujabb adomány a Ferenc József-alapra.** A Biharmegye által létesített Ferenc József-alap lassan, valósággalcsigamódrá növekszik. Alig lehet hallani róla valamit, hogy újabb adományokkal növekednék. Ez ideig a nagyváradi latin szertartású káptalan tagjai jártak. elől jó példával és juttattak tekintélyes összeget az alapra. És azóta az első eset, hogy a margitai főszolgabíró is beterveztett 46 koronát, ezt is gyűjtés útján az alapra. Ha így halad az adakozás, bizony a vármegye szegényei sokat fognak még koplalni, míg valami jótéteményét élvezik az alapnak.

* **Katonai orvos az egészségügyi bizottságban.** Biharmegye főispánja megkeverte a nagyváradi honvédezt, hogy egy orvost nevezzenek ki a vármegye közegészségügyi bizottságába. A parancsnokság tegnap értesítette a főispánt, hogy a honvédség részéről dr. *Bodó Pál* ezredorvost és helyettesül dr. *Gyulay Pált* nevezték ki.

* **Osterlamm Ármán temetése.** Tegnap délelőtt óriási részvét mellett temették el *Osterlamm Ármán* nyug. főerdőtanácsost, az ág. evangélikus templomból. A temetésen óriási gyászoló közönség volt jelen, a többek között megjelentek a végtisztességtételnél *Fetser Antal* felsz. püspök, *Hlatky Endre* és *Miskolczi Ferenc* főispánok, dr. *Hoványi Géza* orsz. képviselő, *Rimler Károly* polgármester, *Novotny S. Alfonz* főgimn. igazgató, *Hoffbauer Pál*, *Papp János*, dr. *Medvigy Gábor*, *Wallner Ödön*, *Balogh Elemér*, *Balogh János*, *Bánóczy Kálmán*, *Stark Gyula*, *Rónay Antal* erdőtanácsos, *Kolossy erdőfelügyelő*, az evang. egyház előjárói, stb. A koporsó felett *Materny Imre* lelkész megható imát mondott s gyászbeszédében méltatta az elhunyt érdemeit s kifejezést adott az egyház gyászának. A koporsót elborították a szebbnél-szebb koszorúk. A diszes temetést *Weiszlovits Adolf* és fia temetkezési intézete végezte.

* **Uj pályaorvos.** Dr. *Dévay Zsigmond* kismarjai orvos pályaorvossá nevezetett ki. Az új orvos a legutóbb épült debrecen-nagyváradi vasut pocsaj-kismarjai részén fog működni.

* **Nem lesz városi téglagyár.** Dacára a megdrágult munkabéreknek, az építési kedv nagyon fellendült Nagyváradon. Az elmúlt évben oly sok építkezés volt, hogy alig kaptak elég téglát; ez évben még nagyobb lesz az építkezések száma, téglá pedig nem lesz annyi, amennyi kellene. Ez adta az eszmét arra, hogy Nagyvárad városa állítson fel egy városi téglagyárat. *Köszeghy József* városi főmérnök beterveztette e tárgyban szakvéleményét a városi tanácshoz. E szerint a város területén csak olyan anyag található, amely egyszerű paraszt-téglára igen jó, de géptéglának nem alkalmas. Ezért eltekint a városi téglagyár felállításától. Az utóbbi időben különben több kisebb téglagyár keletkezett Nagyváradon, továbbá *Szatyill Ferenc* egy igazi nagyszabású téglagyárat, a műtrágyagyár szintén egy modern téglagyárat létesít, amelyekkel a városi téglagyár nem tudna lépést tartani. A főmérnök terve az, hogy a szeméttel kapcsolatban létesítene városi téglagyárat, amely esetben az elégetett, szemét salakját használja fel a téglá anyagául amint Németországban szokás. A salaktégla erősebb és olcsóbb s így versenyképes. A kérdést tanulmányozni kell.

* **A magánborfogyasztók boritaladója.** Nagyvárad városa minden évben általában összegben kiegyezik a magánborfogyasztókkal a borfogyasztási adóra vonatkozólag. Az adóügyi tanácsos előterjesztést tett a városi tanácshoz, amelyben javasolja, hogy az 1911. évre is kösse így meg a magánborfogyasztókkal az egyezséget s a kiegyezési tárgyalásokat január 25, 26 és 27-ére tűzzék ki.

* **A szaktisztaságok megalakítása.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának csütörtöki közgyűlésén alakítják meg a szakbizottságokat s hogy simábban essen keresztül ezen a dolgon a törvényhatóság, *Rimler Károly* polgármester tegnap pártközi konferenciára hívta össze a munkapárt és a függetlenségipárt öt-öt vezető tagját. A megállapodás a konferencián meg is történt, azonban azt nem hozzák még nyilvánosságra, hanem mindkét párt a ma este tartandó párt-értekezlet elé terjeszti a listát. A csütörtöki közgyűlésen reperálja a törvényhatóság a decemberi közgyűlés azon tévedését, hogy a megállapodás ellenére, véletlenül dr. *Mihelfi Lajost* választották be dr. *Molnár Imre* helyett a központi választmányba. Dr. *Mihelfi Lajos* azonban erről lemondott s így most módjában lesz a törvényhatóságnak, hogy dr. *Molnár Imrét*, a központi választmány régi tagját újból beválassza a választmányba.

* **Kimutatás a trachomás betegek-ről.** Dr. *Mayer László* városi főorvos beterveztette a trachoma szembetegségről az 1910 ik év második feléről szóló kimutatását. Nagyváradon a félev alatt szörvénnyosan fordultak elő trachomások, akik közül 9 nagyváradi volt, 41 pedig idegen; a legtöbb az elmeorvóház betegei között volt. Az iskolák tanulói és a cselédek szeméit szabályszerűen megvizsgálták.

* **Egy sikerült reklám.** Egyik vidéki városban pár héttel ezelőtt egy fogtechnikus telepedett le. A helyi krajcáros lapban hirdetést tett közsé, melyben kitűnő kaucuk és arany munkáit ajánlotta. A sikerült hirdetés utolsó sorai a következők voltak:

»A m. t. foghijasok szives pártfogását kéri
Schwartz Sebő,
szájpadlás nélküli fogtechnikus.

* **Elopták a párnákat.** *Varga Pálné* feljelentést tett, a Fürdő-utca 16. számú lakásának padlásáról 3 párnáját ismeretlen tettes ellopták. A rendőrség a nyomozást folyamatba tette.

* **Automobilok a tűzoltók részére.** A nagyváradai tűzoltó intézmény felszerelésének modern berendezése szempontjából Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy egy automobil feckendőt és egy automobil szerkocsit szerez be. *Lukács* úton tanácsnok, mint az önkéntes tűzoltó egyesület főparancsnoka a két automobilra most pályázat kiírását kéri a városi tanácstól s betérjeszti a pályázat feltételeit.

* **Népszámlálási apróság.** Egy 83 éves öreg embertől az adatok során kérdezi a népszámláló, hogy hány osztályt végzett?

— Négyet mondja az öreg bácsi.

— Gimnáziumot vagy elemi?

— Gimnáziumot, vágja ki büszkén a megkérdezett.

— Az lehetetlen, hiszen maga csaknem analabeta, válaszol a népszámláló. Talán négy elemi?

— Nem Uram, szól az öreg felvilágosítólag. Mikor én tanultam, még nem volt — *elemi iskola.*

Egy másik.

— Járt-e külföldön?

— Igen.

— Hol?

— Fugyivásárhelyen.

* **Lopják a főbíró kerítését.** Hová lettek a régi jó idők? Ezt kérdezi az érmihályfalvai főszolgabíró, akinek a kerítését is lopják. Hej a régi jó időkben maguk a tolvajok védtek a főbíró, meg a csendbiztos vagyonát és ime ma még a kerítését is lopják a főbíró. Az érmihályfalvai főszolgabíró a fentieket tegnap panaszban adta elő. Elmondta, hogy a főszolgabírói lak kerítése már annyira rozoga, hogy ki is dől és most napról-napra lopják. A főszolgabíró kéri az alispánt, hogy javítsák ki már a kerítését, mert később már nem is lesz mit javítani.

* **Az Ifj. Kohn Sámuel cég megszűnt.** A Bémer-téri nagy divatruház, az ifj. *Kohn Sámuel* cég helyén *Flegmann* Ármin táblája hirdeti az áruaktár eladását. A *Kohn* cég amely legrégebb volt divatruházban Nagyváradon, megszűnt. A mint halljuk kereskedői körökben, 10 nagyváradai divatrukereskedő akarta megvásárolni a tömeget, de nagyon drágának találták, különösen mivel az üzlet fenállása óta összehalmazódott régi árukról volt szó. Erre aztán *Flegmann* Ármin egyedül vette meg az árukat, mert az üzlethelyiséghez szerződése kötötte.

* **A háromnapos mulatozás vége.** Krecz Mihály 21 éves szolgalegény, körözsbárlangi lakos, az oláh ünnepek alkalmával 3 napon keresztül mulatott. Hétfőn este Krecz Gábor ottani gazdánál folytatta a mulatást, egyszer csak felkapta a kenyérvágó kést s azzal, mielőtt a többiek közbe léphettek volna, hasba szurta magát. A szerencsétlen ember oly súlyos sérülést szenvedett, hogy dr. Szirmai Kálmán bekötözés után szükségesnek látta kórházba való beszállítását. Községi elöljáróság Krecz Mihályt az éjjeli gyorsvonaton beszállította Nagyváradra, ahol a vasuti állomásról a mentők bevitték a biharmegyei kórházba. Krecz Mihályt a kórházban azonnal kezelés alá vették, azonban megmenteni nem sikerült mert reggel 8 óra tájban kiszenvedett, anélkül, hogy kihallgatható lett volna. — Hasonló módon akart életétől megválni Fekete Dániel 26 éves, kőművesek mellett dolgozó, napszámos, aki tegnap reggel egy negyed 9 óra tájban a kis piacon szurta magát a zseb-késével hasba. Fekete Dánielt a mentők beszállították a biharmegyei kórházba, azonban sérülése nem életveszélyes. Kihallgatása alkalmával Fekete Dániel azt adta elő, hogy családi perpatvarból kifolyólag szánta magát erre az öngyilkosságra.

* **A varmegyei napidijas irnokok mozgalma.** A belügyminiszter legutóbbi körrendeletet intézett minden vármegye főispánjához, hogy az irnoki kihevezéseknél minden esetben az igényjogosult igazolványos altisztek veendő figyelembe és ők nevezendők ki. Az igazolványos altiszteket ugyanis a belügyminiszter azért akarja a vármegyékhez bejutatni, mert eddig a postánál egyáltalán nem váltak be és csak hátrányára voltak a hivatalnak, s emiatt ott az altiszteket az utóbbi időben egyáltalán nem is alkalmazzák. A belügyminiszter körrendeletének sérelmes volta az országban mintegy 2000 ember elől zárja el az előrehaladást. Hogy ezt a nagyon is sérelmes intézkedést megváltoztassa a miniszter Biharvármegye napidijas irnokai országos mozgalmat indítanak. A mozgalomnak nem a rendelet visszavonása a cél, hanem hogy a miniszter átmeneti intézkedést léptessen életbe. A napidijasok ugyanis azt akarják, hogy a miniszter oda módosítsa rendeletét, hogy a jelenlegi napidijas irnokok előtt ne legyenek előnyben az altisztek és őket nevezzék ki minden megüresedő irnoki állásra. Az így megüresedő rendszeres napidijas irnoki állásokat töltsék be a főispán altisztekekkel. Ily formán a circa 2000 ember jövője se lenne lerombolva és az altisztekek is mód adnának a polgári életben való boldoguláshoz anélkül, hogy ez mások rovására történne. A napidijasok a mozgalom támogatására fel fogják kérni Biharvármegye alispánját és az ő útján az ország valamennyi vármegyéjét.

* **Lóekvándorlás.** Új évkor egy egész sereg névjegyet csináltak a nagyváradai nyomdákban. Az átkos cimkőrság azonban megkívánja, hogy az ember a névjegyére nemcsak a nevét, de foglalkozását is reá nyomassa. De mivel nemcsak királyi tanácsosok, táblabírók és udvariszállítók nyomatnak névjegyet, hanem mások is, így hát megessett, hogy az egyik névjegyben a következő sokatmondó szavak állottak:

MEZEY LÁSZLÓ

szarvasmarha és sertésügynök

B. u. é. k.

Nagyvárad.

* **Megvadult lovak.** Bencze Károly kocsis, az ősszi gazdaságból egy 2 fogatu lószekérrel szalmát szállított a kolozsvári-utcai zárdába. Utközben a lovak egy kutyától megijedtek, megugrottak s a szekeret úgy megrántották, hogy Bencze Károly a földre zuhant, és fején súlyosabb természetű sérülést szenvedett. Beszállították az izr. kórházba.

Miért nem fáj a foga?!

Mert mindennap

G y u l a n t i n

fog essenciával mosom.

Ez megóvja a barnulástól, lazulástól és romlástól, még a fogkövet is feloldja. Minden más fogmosót felülmúl kellemes ízével és a fogra amellet teljesen ártalmatlan. A fogfájást egy perc alatt megszünteti.

Ára üvegenként 1.50 és 3 kor.

Kapható:

Sikli Józsefnél,

Nagyvárad, Körözs-utca 6.

És minden jobb fűszer és fodrász üzletben. — Megrendelésnél már két üvegtől nébmentve szállítom

* **Egy rendőr bravuros oselekedete.** Tegnap reggel nagy szerencsétlenségnek vette elejét az egyik Rikóczi-uti rendőrőrszem, a ki élete veszélyeztetésével megfékezett 2 elragadt lovat. Reggel 8 órakor Bakró Sándor rendőr alig ért ki az őrhelyére a midőn Schwarcz József szikvizgyáros 2 fogatu kihordó kocsiját elragadták a lovak, a melyen a kocsis és a kihordó ember ültek. A megvadult állatokat a kicsin ülők a sima aszfalt uton nem voltak képesek megfékezni. A rendőr a midőn az elragadt lovakat megpillantotta, vakmerő bátorsággal oda ugrott és vasmarokkal megragadta az elragadt lovak zabláit. A rohanó állatok a bátor embert nyolc-tíz lépésnyire magukkal ragadták. Amde Bakró Sándornak sikerült óriási erőfeszítéssel a lovakat megfékezni, ezáltal egy a kocsin ülőket, mint a járókelőket nagy szerencsétlenségétől, saját élete veszélyeztetésével megmentette. Gerő Armin r. főkapitány a bátor rendőrt megdicsérte s lépéseket tett az iránt, hogy kellő jutalomban is részesüljön.

* **Működnek a kabáttolvajok.** Fischer Mártonné tegnap reggel feljelentést tett, hogy a Szacs-vay-utca 53. szám alatt levő lakásának üveges folyosójáról ismeretlen tettes 2 női kabátot ellopott. Alig tették meg a panaszt az egyik kabát máris megkerült. A Horváth-féle zálogházba akarta Czeglédi Józsefné sz. Farkas Mária Szacs-vay-utca 64. sz. a. lakos, az egyik kabátot elzalogosítani. A zálogház tulajdonos, aki a lopásról értesítve lett, szólt a rendőrőrszemnek, aki az asszonyt előállította a rendőrségre. Farkas Mária a kabát szerzésére vonatkozólag előadta, hogy azt Dézsi István volt csendőrtől kapta, aki ezzel tartozását akarta vele szemben kiegyenlíteni. A rendőrség Dézsi Istvánt is kézre akarta keríteni, ez azonban megneszelve a dolgot, megugrott. Valószínűleg Dézsi István volt az, aki az utóbbi időben napirenden levő kabáttolvajlásokat elkövette. A rendőrség a nyomozást tovább folytatja.

Legelegánsabb és
legmodernebb

fényképek

külföldi tanulmányok és ta-
pasztalatok alapján

Molnár Jenő

(Lojanek utóda) műtermében.

x **Ciller Imre** nagyruházában az egész raktár olcsó eladása hétfőn, január 9 én veszi kezdetét. Felhívjuk olvasóink figyelmét az olcsón beszerezhető cikkekre.

Valódi amerikai

C i p ő k

és orosz kalucsnik leg-
jobb minőségben, o

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

A váradi halgyközséget közelebbről érdeklő érdekes üzletváltás hírével vesszük. Flegman Ármán régi, hírneves cég üzletét megnagyobbítani óhajtván, nagy áldozatok árán a több, mint 50 év óta fennálló ifj. Kohn Sámuel-téle üzletet megvette s annak helyén egy világvárosi nagy áruházat kíván létesíteni. Hosszu, fáradtságos munka eredménye lesz ezen áruház, mely méltán fog általános feltűnést kelteni. Az átalakítási munkálatokat nem-sokára megkezdik.

Mielőtt

az őszi és téli ruhaszükségleteiket beszereznék, ne mulasszák el

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég

előnyös áraitól és eredeti angol szöveteinek kitűnő minőségéről és elegáns szabásáról meggyőződni.
Nagyvárad, Szt. János-utca.

Nagy karácsonyi és újévi
occasio Január 15-ig

Radó és Kertész
Kossuth-utca 2. szám.

Vessünk az ajándékokat megvenni,
most mig óriási a választék.

Ez selyem különlegességek 43--60--70
Ez bársonyok 55--70--85
10 széles ruha szövetek 28--38--50--58--70--85
10 széles kosztüm kelme 65--85
J mosható barhetek 13--17--25--30
J vászon és kanavász 1 vég 5 for. 50
Ásztalnémetek, valamint, az összes raktron levő selyem, szövet és posztó kendők, de különösen női fehérneműk teljesen leszállítva adatnak el
Menyasszonyi kelengye választékunk különös figyelmet érdemelnek.

Villamos csillárt ne vásároljon, be-rendelést ne készítsen, mig Stern nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásrol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat nyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

MULATSÁG.

A céllövő estélyt e ha'asztott k. A katona tiszti kaszinó első céllövő estélyét — miután folyó hó 14-én, az Arányi-testvérek hangversenye lesz — folyó hó 21-én fogja megtartani. — A meghívók még ezen a héten fog-nak szájküldetni.

EGYESÜLETEK.

A ath. kör választmányi ülése. A Nagyvárdi Katolikus Kör ma, szerdán délután 6 rakor tartja rendes havi választmányi ülését. Választmányi tagok ezuton is meg-hívotnak

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Nyilatkozat.

A mult év január havában néhány fővárosi lapban a Holnap irodalmi társaságot támadó közlemények jelentek meg, mely közleményekre a Holnap alulírott tagjai a Független Magyarország című fővárosi lapban nyilatkozatot tettek közzé, melyet Szirmai Ödön ur, a Szabadság felelős szerkesztője magára nézve sértőnek talált.

Miután meggyőződttünk arról, hogy Szirmai Ödön ur a fővárosi lapok Holnap ellenes cikkeitől távol áll, — a »Független Magyarország« 1909 január 15-iki számában közzétett nyilatkozatunk Szirmai Ödön urra sértő kifejezéseit — megjegyezvén, hogy őt személyében sérteni nem akartuk, — visszavonjuk és a történetek felett őszinte sajnálkozásunknak adunk kifejezést.

Nagyvárad, 1910. november hó 26.

Dutka Ákos, Dr Dénes Sándor,
Juhász Gyula, Dr Berkovits René.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Testőr.
Csütörtök: Gioconda.
Péntek: Testőr.
Szombat: Gioconda.

Gioconda. Holnap, csütörtökön este a színház énekes gárdája megismétli Ponchielli operájának, Giocondának előadását. A Gioconda melódikus gazdasága és színes, látványos, szüvevényes meséje soha el nem avulható remekké tették a bergamói karmester művét. A közönség bizonyára szeretettel, érdeklődéssel fogadja a társulat nehéz, fáradtságos, de lelkes és alapos munkáját.

Trenck báró és Karenin Anna. Vasárnap este a Lehár-operettek legnagyobb sikereivel vetélkedő, mult évi sláger-operett, Trenck báró jut szóhoz. Ez a regényes, rokokó időkben játszódó zenésjáték gyönyörű poézisével méltán igényelheti a felújítást. Vasárnap délután Karenin Anna, az idei évad egyik szenzációs, orosz életből vett dráma-ujdonsága először játszódik le a délutáni közönség előtt.

A Testőr. Most már kétségtelen, hogy Molnár Ferenc nagyszerű színműve, a Testőr diadalmasan vonul be a közönség osztatlan kegyeibe. Az élő költészet sugárzik ki a témából és a művész virtuóz alkotása a darab. Kedves, hol humoros, hol éles és csipős párbeszédei, amik asszonyokról, férfiakról, férfjéről és feleségekről oly elragadó szellemességgel mondják el a szinigazságok özönet, fordulatossá és kiszámíthatatlan jelenései valósággal frappirozzák a közönséget. Ma este újból diadalutat jár meg a Testőr, a szinpadtól a publikum szívéig.

Felhívás a bérlethez. Az igazgatóság felkéri a színházi bérlethez közönség tagjait, hogy a második bérleti részlet-összeget belizetni sziveskedjenek.

ZENE.

Az Arányi nővérek sikere. A három Arányi-nővér Európaszerte aratott fenomenális sikerei után vasárnap este, — mint röviden megemlékeztünk erről, — meghódította a budapesti közönséget, amely, tudjuk, mindig a legutolsó az elismerésben akkor, ha saját művészfiaiáról van szó. A siker, mint a fővárosi lapok mai számából látjuk, olyan nagy volt amilyet hamarjában kevés magyar művész ért meg. Most azután, hogy ugy Anglia, mint Itália és Franciaország vagy Németország zene-értő közönsége megtanulta a három Arányi-nővér nevét, végre megismertük mi is és tudjuk mit értékeljünk benne. Bennünket azért érdekel ez a hangverseny-szenzáció, mert szombaton este, a nagyváradai zenepártolók jóvoltából mi is részesedni fogunk benne. A fővárosi lapok egyértelműen megállapítják, hogy komoly értékelésre méltó tehetségekkel van dolguk. A »Pesti Napló« a többi közt ezt mondja: Az est új meg új bizonyosságot szolgáltatott e három nagytehetségű leány pompás kvalitásairól. A nagyszámu közönség meleg hangulatban ünnepelte őket. — A »Budapesti Hírlap« így ír: Arányi Adila sokoldalú, fejlett művészetét már sokszor méltattuk. Elég erős talentummal és vasszorgalommal jár éneje nyomában, pompás, érett felfogása és technikai tudása minden dicsőre érdemes. — Ilyen modorban szól az Egyetértés, a Pester Lloyd, az Ujság, a Világ, Budapest stb. kritikája is.

SPITZER BÉLA
női és gyermek divat-háza

A legszebb
menyasszonyi kelengyék, farsangi toilettek készülnek

Spitzer
szalonjában
Rákóci-ut 3. sz.

IRODALOM.

Országos Magyar Nemesi Lexikon.
A magyar levéltárnoki kar nagyszabású munkakiadását határozta el *Országos Magyar Nemesi Lexikon* címe alatt, amely magában foglalja a Magyarországon élt és élő nemes családok történetét, okmánybirtelenségű adatok alapján. A mű 10 kötetre van tervezve, s ára 200 korona lesz. A mű kötetenként is megrendelhető 20 koronáért. A mű összeállításával Pálmay József ügyvivő szerkesztő és Osváth Lajos szerkesztő vannak megbízva. A megrendelés a szerkesztőkör, vagy a szerkesztő-bizottsághoz (Marosvásárhely, Kossuth Lajos-utca 2) küldendő.

TÁVIRATOK.

A pápa állapota.

Róma, jan. 10.

(Saját tud.) A pápa az utóbbi időben állandó légzési nehézségekben szenved. A rohamok igen gyakoriak. Az orvosok érelmeszesedést konstatáltak ő szentségénél.

A nagyváradai püspökség.

Budapest, jan. 10.

(Saját tud.) Illetékes helyről a nagyváradai püspökségre vonatkozólag újabb cáfolat jelent meg. Eszerint a pápához még egyáltalán nem is történt előterjesztés a kinevezésre vonatkozólag.

Serényi miniszter Bécsben.

Bécs, január 10.

Serényi Béla gróf földmívelésügyi miniszter tegnap ide érkezett.

Az új nuncius.

Róma, január 10.

(Saját tud.) *Granito di Belmonte* herceg utódja bécsi nunciusi méltóságban *Sarasini Maurus* apát lesz.

Orth János csontváza.

Newyork, január 10.

A Sun a következő apróhirdetést teszi közzé tegnapi számában: Vételre ajánlatik János főhercegnek, Ferenc József ausztriai császár testvérének csontváza. A csontváz feltétlenül valódi és sértetlen. A hirdető egy deuveri orvos, aki azt állítja, hogy a csontvázat 12 esztendővel ezelőtt vette meg, de egyébként megtagad minden felvilágosítást.

Kirabolt bank.

Varsó, január 10.

(Saját tud.) A bank előtt ma automobil állott meg és abból két férfi szállott ki, akik a bankban egy váltót adták át. A pénztárnál 3 alkalmazott volt, a pénztáros, egy hivatalnok és egy kisasszony. Az idegenek egyike a pénztárost lelőtte, a két alkalmazottat pedig megsebesítette. A rablók 2 millió rubelt vittek el.

Az osztrák miniszterek eskütétele.

Bécs, január 10.

Ma délelőtt 11 órakor jelentek meg Őfelsége előtt a schönbrunni kastélyban a Bienerth-kabinet ujonnan kinevezett tagjai eskütétel végett. Az eskümintát Villiani báró, miniszteri tanácsos olvasta fel.

Forradalom Lisszabonban.

Páris, január 10.

A Havas-ügynökség jelenti Lisszabonból: A három monarchista lap szerkesztősege ellen intézett tegnapi támadás és az ott elkövetett rombolások alig egy fél óra alatt történtek. Egy monarchista zászlót, amelyet a *Correio de Masha* lap szerkesztőségében találtak, a tömeg a ház erkélyén széttepett. Mindhárom szerkesztőségben az üzleti könyveket, cégtáblákat, butorokat, gépeket és a szedőszekrényből a betűket az utcára dobták, ahol fejszével és egyéb módon mindent tönkretettek. A pénztárakat azonban érintetlenül hagyták. Ezeket a kihágásokat egy carbonári-szövetkezetnek tulajdonítják. A republikánus őrség, mely az események színhelyén megjelent, nem avatkozott rögtön be és nem akadályozta meg a rombolást. Számos letartóztatás történt, de az illetőket azután szabadon bocsájtották.

REGÉNYCSARNOK.

NYOMOR.

Írta: Hjalmai Knuth

Fordította: Vörös József. 13

S most itt ülök a padon s vagy ötvenszer írom, hogy 1848. keresztül-kasul, mindentéle tornáju számmal írom s várom, hogy valamijó eszmém támad. Vad gondolatok egész raja röpködött a fejemben, a lenyugvó nap hangulata elszomorít és érzélgőssé tesz. Őszi idő van s mindent álomba ringat, a legyek és rovarok már el is aludtak örökre, a fék közt és a földön a küzködő élet hangjait hallok s minden kapalózik, zugolódik, küzködik az enyészet ellen. Az eliprott rovarélet még egy utolsót vonaglik, kidugja sárga fejét a mohából, felemeli a lábát, hosszú csápjaival tapogat azután hirtelen összerogy s hátát az ég felé fordítja; minden növényen az első hideg szellő lehellelte látszik a füvek haloványan törnek a nap felé s a hulló lomb zörögve esik a földre. Ősz van, a mulandóság karneválja, beteges pir ömlik el a rózsák arcán és vérpiros színükkel sajátságos fény vegyül össze.

E szendergő világ, e rombolás között önmagammat is pusztuló rovarnak tartottam; iszonyu félelem szállt meg, felálltam s egy pár lépést tettem előre. Nem! kiáltottam fel s ököbe szorult a kezem, ez nem maradhat így! Aztán újra leültem, irónt vettem elő s minden áron dolgozni akartam; de a kétségbeesés sohasem használt még, ha az ember nem fizette meg a labkért.

Gondolataim lassan, nagyon lassan tömörültek. Felhasználtam ezt az alkalmat s alapos megfontolás után egy pár oldalnyi bevezetést írtam; általános bevezetés volt, melyet akármihez fel lehetett használni.

Azután egy határozott kérdésről kezdtem gondolkodni, melyről értekezhetni lehetne;

majd egy emberi alakról, egy tárgyról, melyet megrajzolhatnék, de hiába volt minden erőlködésem, gondolataim újból összekuszálódtak, szinte éreztem, hogy agyam felmondja a szolgálatot, hogy fejem egyre üresebb lesz, míg végre nem is éreztem súlyt a vállamon. Ezt az ürességet éreztem a testemben is s úgy éreztem, mintha kivájták volna a testemet.

— Édes Istenem! — kiállítottam többször egymású árn.

A lombok közt zugott a szél, vihar támadt. Egy pár pillanattal még a helyemen maradtam és kétségbeesetten bámultam papirjaimra, aztán összehajtottam s csendesesen zsebre tettem valamennyit. Fáztam, mert nem volt mellényem, kabátomat állig begomboltam s zsebembe dugtam a kezeimet. Aztán felkeltem s elindultam.

— Csak most az egyszer sikerült volna, most az egyszer! A háziasszonyom már kétszer kérdezte a szemével, hogy mikor fizetek s én kénytelen voltam megszökni s zavartan köszönni. Ha még egyszer úgy néz rám az asszony, azonnal felmondok neki s levonom a konzekvenciákat; mert ez így nem maradhat, nem.

Amint a park kijárójához értem, az úságos öreget pillantottam meg. A titkos újságapott feküdt mellette a padon, nyitva volt s élneműek voltak rajta. Az öreg falatozott. Őda akartam menni, bocsánatot akartam kérni tőle, de undor togott el, midőn megláttam, hogy az öreg az aszót ujjával úgy fogja a vajás renyeret, mintha tiz éhes karom volna. Ért nem szólítottam meg, hanem szóltanul minitem el mellette. Ő nem ismert meg, mintha száraz fából volnának a szemei, úgy nézett rám s egyetlen arcizma sem rándult meg.

Tovább mentem.

(Folyt. köv.)

Igazságszolgáltatás.

§ **Egy letört karrier.** Egy jobb sosra érdemes, célt tévesztett fiatalember állott tegnap a bíróság előtt *Scholcz Kornél* néven is, akinek a neve, úgy hisszük, nem ismeretlen a közönség előtt. A mult év őszén *Eleméry Ferenc* t. főkapitány tartóztatta le váratlanul a Rákóczi-uton, amint éppen gyanútlanul séált. *Scholcz* a rendőrségen előbb ötölt-hatolt, később töredelmesen beismert mindent. Előalta, hogy mint angol nyelvmester tartotta tnn magát Nagyváradon, a Rimanóczy-szállodában lakott, de kezdetben nem volt elegendő pénz és ezért kénytelen volt meg nem engelett pénzszerzéshez is tolyamodni. Egyes llás nélküli embereknek állásokat ajánlt fel, de csak az előlegeket vette fel, a többivel atán nem törődött. Így tett Nagyváradon is bizonyos *Ebstein* Imre nevű urral. *Scholcz* Kénel ellen ezért csalás miatt vádat emelt akir-ügyesség. A törvényszék tegnap tárgyalta az ügyet, *Korn* Alajos elnöke alatt. *Scholcz* Kornél itt is töredelmesen bevallott minent. Sőt mikor a védője megvizsgálatása irán indítványt tett, vajjon nem idegbeteg e, hirtelen felugrott és hevesen tiltakozott ellene. A bíróság tekintetbe véve ezt az őszinte vallomást, *6 havi fogháza*ra ítélte a vádlottat. Az ítélt belenyugodott az ítéletbe, mely ennélgyva jogerős is.

§ **A parfüm tolvaja.** Pár hónapja ezelőtt történt, hogy *Berger* Sándor illatszerez egy szép napon arra a kellemetlen felfedezésre jutott, hogy a szobaleánya, *Ilyés* Róza endszeresen dézsmál a a parfüm-készletét. A erék leány Sarkad egész lakosságát ellátta parfümmel. A lopott parfüm igazi árát csak tgnap állapította meg a bíróság, amely *Ilyés* Róát tíz hónapi, két rokonát: *Ilyés* Benjáminét s *Fábián* Zsuzsánnát pedig mint orgazdákat 6-6 hónapi börtönrre ítélte.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA

„VITOL“

Kiváló szer kőszvény, csusz, hasogatás, rheuma-szaggyatás ellen.

Este a fájdalmas testrészt be-dörzsölendő.

Kapható:

az „Arany Kereszt“ gyógyszerárban

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szálítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Vegyél!

Vegyen!

Vegyünk!

10. 13. és 17.

Koronáét

Moskovits Antonomiai cipőt

Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és Bémer-tér, Fő-utca sarok.

2—3 középiskolát végzett fiu nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Karcos bor a legjavából kapható. Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki. — Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye. Szállodámban szobák 1 korona — 60 fillértől kaphatók. Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI“ szálloda, vendéglő és kávéház bérője.

A „TISZÁNTUL“-ra előfizethetni mindennap.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é. — közönséget, hogy — Kert-utca 2. szám.

építési irodát

nyitottam.

Elvállalok tervezéseket és bármilyen e szakmába vágó munkákat.

Tisztelettel

Béres Ferenc

építőmester.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Dajkovits E.

fényirodájában Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben, villany felvételei speciálitása utólérhetetlen.

Belépési felhívás.

A Polgári Takarékos és Segély-Szövetkezet

KOSSUTH LAJOS-UTCA 4. SZÁM.

1910 január 1-én megnyitja 16-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1. kor. fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak hitelének a heti befizetéséből tőkét gyűjtson és hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adtnak:

- a) a heti befizetések 9—10 része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó közí zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett váltóra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétként 50 fillér beíratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetét könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósítanak. A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.

A belépni szándékozók felkértenek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek. Tisztelettel Nagyvárad, 1910 december hó.

„A Polgári takarékos és segély-szövetkezet“ igazgatósága.

ÉRTESITEM

a n. é. közönséget, hogy az

Ifj. Kohn Sámuel

női-divat üzletet megvettem

s azt míg a készlet tart, olcsó

árak mellett árusítom

FLEGMAN

női-divat áruháza.

Alapított 1888.

Bémer-tér.